

[J. K. Hansen]

Hvis man skulle trække det skarpt op, så er der faktisk kun ét område, hvor udviklingen ikke helt har forløbet som i det øvrige land, og det er i befolkningsudviklingen. Der bor i dag 250.000 mennesker i Sønderjylland, og skulle vi have fulgt udviklingen i det øvrige land, skulle der i dag have boet 450.000 mennesker i samme landsdel. Vi må konstatere, at det brud, der skete i den befolkningsmæssige udvikling i perioden 1864–1920, ikke helt har kunnet lade sig indhente gennem de sidste 61 år.

Jeg skal trække nogle områder frem – når vi nu har fået debatten – omkring erhvervsudviklingen, omkring uddannelsen, omkring kulturen.

Vi kan sige om erhvervsudviklingen i Sønderjylland, at den har været meget positiv frem til 1980. Faktisk har landsdelen mærket mindre til krisen end de fleste andre egne i Danmark. Det skyldes den industri, man har i området, hvor maskinbranchen er stor. Den er domineret af en enkelt eller to store virksomheder, og jeg går ikke nogen for nær ved at nævne den ene af de store virksomheder, nemlig Danfoss, som ligger på Als. Takket være et højt teknologisk stade har maskinindustrien i Sønderjylland været i stand til at omstille sig og til at ligge forrest, bl.a. i den produktudvikling, som skal afbøde energikrisen. Samtidig har landbrugsproduktionen ekspanderet kraftigt frem til 1979, og landbrugsbeskæftigelsen har været meget stabil. Endelig har store og nødvendige anlægsarbejder været med til at øge beskæftigelsen. Byggeriet lå på et meget højt niveau igennem 1970'erne på grund af høje erhvervsinvesteringer og et usvækket boligbyggeri helt frem til foråret 1980.

Men ligesom det øvrige land er landsdelen i øjeblikket inde i en alvorlig krise. Bl.a. har Sønderjylland på det sidste oplevet en særdeles alvorlig stigning i arbejdsløsheden, ikke mindst blandt de unge arbejdsløse, og dér kan man sige, at situationen ikke tegner sig alt for lyst i de nærmeste år. Men alligevel mener jeg at kunne sige, at der er gode udsigter og gode muligheder for på længere sigt at genskabe høj beskæftigelse og vækst i landsdelen. Trods stagnation mener jeg at kunne sige, at Sønderjylland står særdeles godt rustet til en fornyet opgang.

Vi kan ikke diskutere grænselandet, uden at vi kommer ind på grænsehandelen. Græn-

sehandelen spiller stadig en stor rolle. Det viser også en undersøgelse, der for få dage siden er blevet offentliggjort af instituttet for grænseregionsforskning. Vi må indrømme, at grænsehandelen, som vi kalder den, ikke er blevet mindre skæv i de senere år. Undersøgelsen, som grænseregionsforskningsinstituttet har foretaget, viser, at danskerne i 1980 købte for ca. 700 mill. kr. mere syd for grænsen, end tyske grænsepassanter købte for i Danmark.

Men der er én ting, jeg godt vil gøre opmærksom på ved denne lejlighed, og det er, at der fra tysk side foretages indkøb af nye biler og møbler for ret så store beløb. Det er beløb, som ikke medtages i den egentlige grænsehandel, idet de går ind under begrebet import, og det går via landenes toldmyndigheder. Tager vi disse beløb med, bliver der lidt mere balance mellem de beløb, danskerne lægger syd for grænsen, og de beløb, tyskerne lægger nord for grænsen.

På uddannelsesområdet er tendensen i Sønderjylland, at den andel af unge, der vælger en erhvervsuddannelse efter skolen, er højere end i det øvrige land. Der er da også i de senere år sket en kraftig udbygning af erhvervsuddannelserne i landsdelen, og videre – det har statsministeren også nævnt i sin redegørelse – er der i landsdelen placeret erhvervsuddannelser, som rækker betydeligt ud over grænselandet.

Hvad angår de videregående uddannelser må vi sige, at Syd- og Sønderjylland er stedmoderligt behandlet. Unge, der ønsker en lang videregående uddannelse, må ofte flytte til Odense, Århus eller København. I øvrigt lyttede jeg med megen tilfredshed til det afsnit, statsministeren havde i sin redegørelse om dette område. Vi må sige, at mangelen på højere læreanstalter i grænseområdet synes at påvirke gymnasiefrekvensen i Syd- og Sønderjylland, og ikke mindst drengene udgør en procentdel, der ligger under landsgennemsnittet.

På det kulturelle område mener jeg at kunne sige, at landsdelen er særdeles godt med. Det er ikke mindst takket være den kulturpolitik og den kulturelle virksomhed, som Sønderjyllands amt har forstået at udvirke gennem de sidste 10 år. Bl.a. kan jeg nævne amtsmuseerne i Haderslev, Sønderborg, Tønder, Åbenrå og Gram samt Sønderjyllands kunstmuseum i Tønder. Jeg må da